

KOLM IDAPARTNERLUSES OSALEVAT NAABERRIIKI: UKRAINA, MOLDOVA JA VALGEVENE

ELi idapartnerluse poliitika, millega tehti algust 2009. aastal, hõlmab kuut endist Nõukogude liiduvabariiki – Armeeniat, Aserbaidžani, Valgevenet, Gruusiat, Moldovat ja Ukrainat. Idapartnerlus loodi selleks, et toetada nimetatud riikide poliitilisi, sotsiaalseid ja majandusreforme, eesmärgiga edendada demokraatiat ja head valitsemistava, energiapuudust, keskkonnakaitset ning majanduslikku ja sotsiaalset arengut. Kõik partnerluses osalejad peale Valgevene osalevad Euronesti parlamentaarses assamblees.

UKRAINA

Ukrainas 2013. aasta novembrist saadik hargnenud dramaatilised sündmused said alguse ELi pooldajate meeleavaldustest Ukraina tollase presidendi Viktor Janukovitši otsuse vastu mitte sõlmida assotsieerimislepingut ELiga, milleks oli 2012. aasta märtsist saadik ettevalmistusi tehtud. See liikumine päädis valitsuse vahetumise ja 2014. aasta oktoobris toimunud parlamendivalimistega, mille tagajärjel said võimule Euroopa- ja reformimeelsed parteid.

Reaktsioonina Euromaidani liikumisele annekteeris Venemaa 2014. aasta märtsis ebaseaduslikult Krimmi ning Ukraina idaosas puhkes relvakonflikt Venemaa toetatud separatistidega. ÜRO andmetel on Ukrainas konflikti puhkemisest saadik hukkunud enam kui 12 000 inimest^[1]. Nende hulka loetakse ka 298 lennureisijat, kes olid 17. juulil 2014. aastal separatistide kontrollitaval alal alla tulistatud Malaysian Airlines'i lennuki (lend MH17) pardal.

Hoolimata 2015. aastal vahendatud Minski kokkulepetest ning sellistest uutest läbirääkimismudelitest nagu kolmepoolne kontaktrühm (OSCE, Venemaa ja Ukraina) ja Normandia formaat (Venemaa, Ukraina, Saksamaa ja Prantsusmaa), seavad hooti puhkevad relvakokkupõrked vaherahu püsimise kahtluse alla. EL on sidunud oma Venemaale kehtestatud majandussanktsioonid nõudega, et Moskva peab Minski lepingust täielikult kinni pidama. Sanktsioonid on seniajani jõus.

Alates 11. juunist 2017 on biomeetriliste passidega Ukraina kodanikel võimalik kuni 90 päevaks viisavabalt ELi reisida, kuna Ukraina oli täitnud viisanõude kaotamise tegevuskava nõuded. Selle lühiajalise viisavabaduse eesmärk on hõlbustada

[1] <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportUkraine16Nov2018-15Feb2019.pdf>

inimestevahelisi kontakte ning tihendada ELi ja Ukraina sotsiaalseid, äri- ja kultuurisidemeid^[2].

Assotsieerimisleping, mida ajutiselt ja osaliselt kohaldati alates 1. novembrist 2014, jõustus 1. septembril 2017. Üks lepingu nurgakive, põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubanduspiirkond, hakkas täiel määral toimima 1. jaanuaril 2016.

Assotsieerimisleping avab nii ELile kui ka Ukrainale uusi majanduslikke võimalusi. Selle tulemusena tugevnes ELi positsioon Ukraina tähtsaima kaubanduspartnerina. 2017. aasta esimese kaheksa kuuga kasvas nii Ukraina eksport ELi kui ka import EList eelnenud aastal sama ajavahemikuga võrreldes umbes 27 %^[3].

Presidendivalimistel 2019. aasta aprillis sai president Porošenko lüüa uustulnukalt Volodõmõr Oleksandrovitš Zelenskõilt. Parlamendivalimised on kavandatud 2019. aasta oktoobrisse.

EL on lisaks poliitilisele toele lubanud eraldada Ukraina reformide toetamiseks 12,8 miljardi euro suuruse toetuspaketi, millest 2,81 miljardit eurot on makromajandusliku finantsabina juba välja makstud. Ühiselt sõnastatud reformikava kohaselt jälgib EL hoolikalt, millist edu saavutatakse sellistes esmatähtsates valdkondades nagu korrupsioonivastane võitlus, kohtusüsteemi reform, põhiseaduse ja valimissüsteemi reformimine, ärikeskkonna ja energiatõhususe parandamine ning avaliku halduse reformimine. Makromajandusliku finantsabi kolmanda ja viimase, 600 miljoni euro suuruse osamakse ülekandmine tühistati 1. jaanuaril 2018, kuna Ukraina ei olnud seatud tingimusi täitnud. Järgnevalt tegi Euroopa Komisjon 2018. aasta märtsis ettepaneku uueks 1 miljardi euro suuruseks makromajandusliku finantsabi programmiks, mille Euroopa Parlament kiitis heaks 2018. aasta juunis ja nõukogu sama aasta juulis^[4].

Euroopa Komisjonis loodi 2014. aasta sügisel [Ukraina toetusrühm](#), kuhu kuuluvad ELi institutsioonide ja liikmesriikide eksperdid kooskõlastavad tegevust ja nõustavad Ukraina ametivõime peamistes reformivaldkondades.

Detsembris 2014 Ukrainas tegevust alustanud [ELi nõuandemissioon Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks](#) (EUAM) kooskõlastab tsiviiljulgeoleku sektorile antavat rahvusvahelist abi ning tegeleb jooksvate ülesannete kõrval Ukraina ametivõimude strateegilise nõustamise ja koolitamisega õigusriigi põhimõtet tugevdavate kestlike, aruandekohustuslike ja tõhusate julgeolekuteenistuste loomise küsimustes.

A. Euroopa Parlamendi seisukoht

Euroopa Parlament on praeguse ametiaja jooksul (alates 2014. aasta juulist) vastu võtnud 19 Ukraina-teemalist resolutsiooni. Neist viimane, mis käsitleb ELi ja Ukraina assotsieerimislepingut, võeti vastu 1. detsembril 2018. Euroopa Parlament võttis 25. oktoobril 2018 vastu resolutsiooni olukorra kohta Aasovi merel. Lisaks määras parlament 2018. aasta Sahharovi mõttevabaduse auhinna Ukraina filmirežissöörile

[2]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

[3]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

[4]http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6600_et.htm

Oleg Sentsovile, kes on Venemaal 20 aastaks vanggi mõistetud selle eest, et avaldas protesti Krimmi ebaseadusliku okupeerimise vastu Venemaa poolt.

B. Parlamentidevaheline koostöö

Ukrainas demokraatiat toetavat tegevust koordineeriva juhtiva parlamendiliikme Elmar Broki juhtimisel viib Euroopa Parlament ellu ulatuslikku Ukraina parlamendi (Ülemraada) suutlikkuse tõstmise programmi. Selle aluseks on Euroopa Parlamendi endise presidendi Pat Coxi 2016. aasta septembrist kuni 2017. aasta veebruarini toimunud vajaduste hindamise missiooni käigus koostatud soovitusel.

Lisaks juhendab Euroopa Parlament nn Jean Monnet' dialoogi – Ülemraada spiikri ja poliitiliste jõudude liidrite vahendusprotsessi nimetatud soovitusel elluviimise jälgimiseks.

Euroopa Parlamendi abi ja suutlikkuse tõstmise programmi õigusraamistiku moodustavad 3. juulil 2015. aastal koos Ülemraadaga allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandum ning halduskoostöö leping, mille mõlema parlamendi peasekretärid allkirjastasid 2016. aasta märtsis.

ELi-Ukraina parlamentaarse assotsieerimiskomitee üheksas kohtumine toimus 13.–14. märtsil 2019 Strasbourgis. Komitee lõppavalduses ja soovitusel kinnitatakse vankumatut toetust Ukraina suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides. Komitee avaldab sügavat muret julgeolekuolukorra jätkuva halvenemise pärast Donbassis ning mõistab hukka Venemaa tegevuse Aasovi merel, millega rikutakse rahvusvahelist mereõigust ja Venemaa rahvusvahelisi kohustusi. Ta tunnustab 2014. aastast saadik äärmiselt ebasoodsate tingimuste kiuste teostatud reforme ning eelkõige edu sellistes valdkondades nagu energeetika, tervishoid, avalik haldus, pensionisüsteem, haridus, detsentraliseerimine, riigihanked, kaitse ja julgeolek, pangandus- ja finantssektor, äriühinguõigus ja juhtimine. Komitee kinnitab ka, et kogu reformiprotsessi edukuse seisukohalt ning kohtureformi lõpuleviimiseks on väga tähtis tulemuslik võitlus korruptsiooni vastu^[5].

C. Valimiste vaatlemine

Euroopa Parlament on väga aktiivselt tegelenud Ukraina valimiste vaatlemisega ning saatnud aastatel 2014 ja 2015 riiki kolm valimisvaatlusmissiooni: 25. mai 2014. aasta presidendivalimistele, 26. oktoobri 2014. aasta parlamendivalimistele ja 25. oktoobri 2015. aasta kohalikele valimistele.

Krimmi territooriumil 18. septembril 2016 toimunud Venemaa Riigiduumi valimisi Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE ODIHR) ei jälginud. 18. märtsil 2018 toimusid Krimmis Venemaa presidendivalimised, millele järgnes ELi poolt hukkamõist ja uute sanktsioonide kehtestamine^[6]. Ukraina idapoolsetes piirkondades toimusid 11. novembril 2018 nn presidendi- ja parlamendivalimised. EL neid valimisi ei tunnustanud, vaid pidas neid ebaseaduslikeks ning Minski rahulepingu sätete ja mõttega vastuolus

[5] <http://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-ua/activities/inter-parliamentary>

[6] <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/05/14/ukraine-eu-adds-five-persons-involved-in-the-organisation-of-russian-presidential-elections-in-illegally-annexed-crimea-and-sevastopol-to-sanctions-list/>

olevateks. Euroopa Parlament saatis oma missiooni vaatlema 2019. aasta märtsis ja aprillis toimunud presidendivalimisi. ODIHRi andmetel neil valimistel üldjoontes järgiti põhiõigusi ja kandidaadid said kampaaniaid vabalt korraldada. Hääletamine oli hästi korraldatud, tõhus ja läbipaistev. Valimiste usaldusväärsust kahjustasid aga mõningad rikkumised ning arvukad teated riiklike vahendite väärkasutamisest ja häälte ostmisest.

MOLDOVA

EL ja Moldova allkirjastasid 27. juunil 2014 assotsieerimislepingu, sealhulgas põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu, mis jõustus 2016. aasta juulis. Assotsieerimisleping tugevdab Moldova poliitilisi ja majandussidemeid ELiga. Selles nähakse ette hea valitsemistava ja majandusarengu jaoks oluliste valdkondade reformimise kava ning tihendatakse koostööd mitmetes valdkondades. Lepingut allkirjastades kohustus Moldova oma sisepoliitika valdkondi ELi õiguse ja tavade kohaselt reformima. Assotsieerimislepingu täitmise tegevuskava on esitatud 2017. aasta augustis vastu võetud muudetud assotsieerimiskavas aastateks 2017–2019, mis sisaldab 13 keskset prioriteeti. Selle kaugeleulatuva tegevuskava elluviimiseks saab Moldova ELilt märkimisväärset toetust.

Esimese idapartnerluses osaleva riigina sai Moldova 2014. aasta aprillis viisavabaduse Euroopa Liiduga. Pärast 2014. aasta pangapettuse skandaali oli ELi abi ajutiselt peatatud. Kuid kui Moldova ja Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) 2016. aasta lõpul sõlmisid kokkuleppe programmi kohta, mille peaeesmärk oli Moldova pangandussektori stabiliseerimine, taastas EL riigile antava eelarvetoetuse. Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi kaudu anti Moldovale aastatel 2014–2017 kahepoolse abina 335 kuni 410 miljonit eurot. Septembris 2017 vastu võetud ELi uues mitmeaastases programmis aastateks 2017–2020 (284 kuni 348 miljonit eurot) pööratakse peatähelepanu järgmistele valdkondadele: majandusareng ja turuvõimalused, institutsioonide ja hea valitsemistava, sealhulgas õigusriigi põhimõtete ja julgeoleku tugevdamine, ühenduvus, energiatõhusus, keskkond ja kliimamuutused ning liikuvus ja inimestevahelised kontaktid.

2014. aasta parlamendivalimiste järel moodustasid koalitsiooni liberaalid ja demokraadid, kuid suurimaks parteiks sai venemeelne Moldova Vabariigi Sotsialistide Partei. Riigi poliitilise ebastabiilsuse tingimustes muutus aga korduvalt valitsuse koosseis ning toimusid suured muutused parteide parlamendikohtade jaotuses, mis muutis kogu poliitmaastikku. 2016. aasta sügisel toimunud presidendivalimised võitis sotsialistide partei venemeelne kandidaat Igor Dodon.

Vaatamata Veneetsia komisjoni, OSCE ODIHRi ja mitmete ELi liidrite negatiivsetele arvamustele võttis valitsuskoalitsioon 2017. aasta juulis vastu uue valimisseaduse, millega muudeti proportsionaalne valimissüsteem segasüsteemiks, kus 51 parlamendiliiget valitakse ühemandaadilistes valimisringkondades ja 50 liiget valitakse proportsionaalse hääletusega. 2019. aasta veebruaris toimunud parlamendivalimised võitis jällegi sotsialistide partei (35 kohta), kellele järgnesid demokraatlik partei (30 kohta), valimisblokk ACUM (26 kohta) ja partei Șor (7 kohta). ACUM esindab valijaid, kes ei taha toetada sotsialiste, kuid on rahulolematud demokraatliku partei

valitsemisega viimasel viiel aastal, mida iseloomustasid korrupsioon ja poliitilised manipulatsioonid.

Moldova jaoks on jätkuvalt suur probleem riigist lahku löönud ja end ühepoolsetelt sõltumatuks kuulutanud Transnistria piirkonna küsimus. EL osaleb vaatljana 5+2 formaadis toimuvatel läbirääkimistel Transnistria konflikti lahendamiseks ning toetab jätkuvalt konflikti igakülgset rahumeelset lahendamist, mille aluseks oleks Moldova suveräänsus ja territoriaalne terviklikkus koos Transnistria eristaatuse andmisega.

Lisaks ilmnevad ikka ja jälle Chişinău ja Gagauusia pealinna Comrat vahel poliitilised pinged, mida tingib Gagauusia eristaatus.

A. Euroopa Parlamendi seisukoht

Euroopa Parlament võttis 4. juulil 2017 vastu [arvamuse](#) Euroopa Komisjoni ettepaneku kohta anda Moldovale kuni 100 miljoni euro ulatuses makromajanduslikku finantsabi. Parlament toonitas, et makromajanduslik finantsabi peaks toetama riigi sotsiaalsed ja majandusarengut ning rõhutas, et selle andmise eeltingimus on mõjusate demokraatlike mehhanismide, sealhulgas parlamentaarse korra ja õigusriigi põhimõtte austamine. Pärast seda, kui pealinnas Chişinăus toimunud kohalikud valimised võitis opositsiooni kandidaat Andrei Nastase ja seejärel valimistulemused tühistati, peatati 2018. aasta juulis makromajandusliku finantsabi esimese väljamakse tegemine.

B. Parlamentidevaheline koostöö

ELi ja Moldova suhted vormistati ametlikult 2014. aastal assotsieerimislepingu allkirjastamisega. ELi-Moldova assotsiatsiooninõukogu esimene kohtumine toimus 16. märtsil 2015 ning ELi-Moldova parlamentaarse assotsieerimiskomitee kuues kohtumine toimus 2018. aasta aprillis Chişinăus^[7]. Komitee lõppavalduses ja soovitudes õhutatakse Moldova institutsioone tegema koosööd ning keskenduma sisulistele reformidele, millega tahetakse Moldova kodanike elu konkreetselt parandada, muu hulgas suurendada jõukust ja tugevdada õigusriigi põhimõtet, ning rõhutada vajadust hoida jätkuvalt tähelepanu keskmes assotsieerimislepingu täitmine ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna rajamine. Komitee juhib tähelepanu kodanikuühiskonna tähtsusele assotsieerimislepingu täitmise jälgimisel. Ta tuletab ka meelde, kui tähtis on tagada meedia pluralism, sealhulgas telekanalite paljusus, ning kaitsta sõltumatut meediat ja sõnavabadust. Suurt tähelepanu pööratakse ka võitlusele korrupsiooni ja rahapesu vastu ning vajadusele edendada sõltumatut ja hästitoimivat kohtusüsteemi, kusjuures ametivõimudel soovitatakse tagada, et uues õigusemõistmist käsitlevas strateegias aastateks 2018–2020 käsitletak praegusi puudujääke.

C. Valimiste vaatlemine

Euroopa Parlamenti on kutsutud vaatlema kõiki Moldova viimaseid parlamendivalimisi. Euroopa Parlamendi delegatsioon vaatles ka 2016. aasta presidendivalimisi. Delegatsioon tunnustas keskvalimiskomisjoni tööd ja naiskandidaatide suurt hulka, kritiseeris aga haldusressursside kuritarvitamist, valimiskampaania rahastamise läbipaistmatust ja tasakaalustamata meediakajastust. 2019. aasta veebruaris vaatles Euroopa Parlament Moldova parlamendivalimisi ning teatas, et hääletamisel ei

[7] http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/141500/1150543-5_VE.pdf

esinenud suuremaid vahejuhtumeid ning need olid üldiselt hästi korraldatud. Samas tekitasid muret teated, et kodanikele oli makstud teatavate parteide poolt hääletamise eest ja samal ajal toodi hääletajaid organiseeritult bussidega Transnistriast kohale. ODIHRI esialgses raportis märgiti, et valimiskampaaniat varjutasid väited riigiteenistujate survestamisest ning tõsised viited häälte ostmisele ja riiklike vahendite kuritarvitamisele. Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee delegatsiooni väitel leidsid uue valimissüsteemi puhul kinnitust Veneetsia komisjoni tõstatatud peamised mureküsimumused: puuduvad mõjusad mehhanismid jõukate äritegelaste soovimatu mõju tõkestamiseks, parteide ja kandidaatide rahastamise järelevalve on puudulik ja karistused liiga leebed.

VALGEVENE

Viimastel kümnenditel on ELi ja Valgevene suhtes aeg-ajalt esinenud probleeme riigis pidevalt toimunud inim- ja kodanikuõiguste rikkumiste tõttu. Alates 2015. aastast on Valgevene aga ilmutanud ELi ja idapartnerluse suhtes suuremat avatust. Riigi suhted lääneriikidega paranesid 2015. aasta oktoobris toimunud presidendivalimiste lähenedes ning Valgevenel oli tähtis osa ELi vahendatud Ukraina kriisi teemaliste kõneluste võõrustajana. Sellele vastuseks otsustas EL järgida Valgevene suhtes kaalutletud poliitikat, mis on visandatud nõukogu 15. veebruari 2016. aasta [järel dustes](#).

EL mõistab hukka dokumentaalselt tõendatud inimõiguste rikkumised Valgevenes, kuid samas on Brüssel valmis ELi jätkuvaks panuseks ja valdkondlikuks koostööks eeldusel, et nende suhete aluseks on ühised väärtused. Valgevene astunud konkreetsete sammud universaalsete põhivabaduste, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamiseks (ka surmanuhtluse küsimustes) on lähiaastatel jätkuvalt olulised ELi Valgevene-suunalise poliitika kujundamisel.

Nõukogu otsustas 25. veebruaril 2016 mitte pikendada piiravaid meetmeid 170 isikule ja kolmele ettevõttele, kelle suhtes oli selliste meetmete kohaldamine juba peatatud. Samas pikendas nõukogu teisi juba varem kohaldatud meetmeid, sh relvaembargot, samuti varade külmutamist ja reisikeeldu nende nelja isiku suhtes, kes on musta nimekirja kantud seoses kahe opositsioonipoliitiku, ühe äri mehe ja ühe ajakirjaniku seni lahendamata kadumisega. Nõukogu pikendas neid piiravaid meetmeid kuni 28. veebruarini 2020^[8].

ELi ja Valgevene inimõigustealane dialoog taastati 2016. aastal ning selle seni viimane voor toimus 2017. aasta juulis. Aastal 2016 moodustati ELi-Valgevene koordineerimisrühm, et pakkuda foorumit poliitiliseks dialoogiks kõrgemate ametiisikute tasandil. Selle organi peaeesmärk on ELi ja Valgevene koostöö juhtimine ning nende suhete edasise arengu jälgimine. ELi-Valgevene koordineerimisrühma viies kohtumine toimus 2018. aasta aprillis. Kohtumisel rõhutas EL valimisseaduste põhjaliku reformimise vajadust ja oma vastuseisu surmanuhtlusele^[9].

Valgevene osaleb aktiivselt idapartnerluse kahe- ja mitmepoolsetes koostöövormides. Aastal 2017 jõudsid lõpule liikuvuspartnerluse läbirääkimised ning praegu on käimas

[8]<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/02/25/belarus-eu-prolongs-arms-embargo-and-sanctions-against-4-individuals-for-one-year/>

[9]https://eeas.europa.eu/delegations/belarus_en/43689/EU-Belarus%20Coordination%20Group%20met%20for%20the%20fifth%20time

läbirääkimised viisalihtsustuse ja tagasivõtulepingute üle. Lõpule on jõudmas mõlema poole kõnelused partnerluse prioriteetidest, mille loendist saab esimene Valgevene ja ELi vahel allkirjastatav dokument.

Inimõiguste olukord on küll selgelt paranenud, kuid jääb siiski murettekitavaks. Uut pöördepunkti kahepoolsetes suhetes märkis 2017. aasta veebruaris ja märtsis üle Valgevene veerenud meeleavalduste laine. EL mõistis rahumeelsete meeleavalduste mahasurumise otsustavalt hukka. Sellele lisaks on Valgevene jäänud ainsaks Euroopa riigiks, kus endiselt viiakse täide surmanuhtlusi – 2017. aastal hukati seal kaks ja 2018. aastal neli vangi. Korrapäraselt toimuvad arutelud surmanuhtlusele moratooriumi kehtestamise ja seejärel selle kaotamise võimaluse üle ei ole seni tulemusi andnud.

A. Euroopa Parlamendi seisukoht

Euroopa Parlament on vastu võtnud mitu resolutsiooni, milles kritiseeritakse Valgevenet poliitvangide, meediavabaduse ja kodanikuühiskonna tegevuse piiramise, inimõiguste rikkumiste, sealhulgas surmanuhtluse säilitamise, ning parlamendivalimiste puudulikkuse pärast. 6. aprillil 2017 võttis parlament vastu [kiireloomulise resolutsiooni olukorra kohta Valgevenes](#), milles mõistetakse hukka 2017. aasta veebruaris ja märtsis kogu riigis aset leidnud rahumeelsete meeleavalduste mahasurumine. Oma 19. aprilli 2018. aasta resolutsioonis väljendas Euroopa Parlament toetust ELi kaalutletud poliitikale Valgevene suhtes, mille eeltingimusteks on konkreetset sammud demokratiseerimise suunas ning põhivabaduste ja inimõiguste austamine. Eelkõige kutsutakse Valgevenet üles ühinema surmanuhtlusele kuulutatud üldise moratooriumiga, mis oleks esimene samm surmanuhtluse täieliku kaotamise suunas. Parlamendi 4. oktoobri 2018. aasta resolutsioonis mõisteti taas hukka ajakirjanike ja sõltumatu meedia ahistamine ja vahistamised ning korraldi üleskutset järgida paremini demokraatlike põhimõtteid, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ja põhivabadusi.

B. Parlamentidevaheline koostöö

Valgevene valimiste korraldamise viisi tõttu ei tunnista Euroopa Parlament Valgevene Rahvuskogu. Sellest tulenevalt puuduvad Euroopa Parlamendil Valgevene Rahvuskoguga kahepoolsed suhted. Selle asemel kohtub Valgevenega suhtlemiseks loodud Euroopa Parlamendi delegatsioon riigi poliitiliste ja majanduslike suundumuste arutamiseks korrapäraselt Valgevene opositsiooni liikmete ja kodanikuühiskonna esindajatega. Valgevene Euronesti parlamentaarse assamblee liikmeks võtmise eeltingimus on valimistel OSCE normide täitmine, mis tähendab, et seni, kuni Valgevene parlamendivalimised ei vasta demokraatlikele normidele, ei saa Valgevene parlamendiliikmed Euronesti parlamentaarse assamblee ja selle eri organite töös osaleda. Siiski on Euroopa Parlamendi delegatsioonid korduvalt Valgevenes käinud, näiteks 2015. aasta juunis, 2017. aasta juulis ja 2018. aasta oktoobris.

C. Valimiste vaatlemine

Valgevene ei ole 2001. aastast alates kutsunud Euroopa Parlamenti oma valimisi vaatlema. Viimati toimusid parlamendivalimised 11. septembril 2016 ning neile saatsid oma valimisvaatlusmissioonid OSCE ODIHR ja Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee.

Mario Damen
04/2019

